

UPPSALA
UNIVERSITET

Hur kan kunskap om barnets första 1000 dagar omsättas i praktik?

Anna Sarkadi, professor i
socialmedicin, Uppsala universitet
Göteborg den 15 maj 2019

Child health and parenting – en interdisciplinär forskagrupp

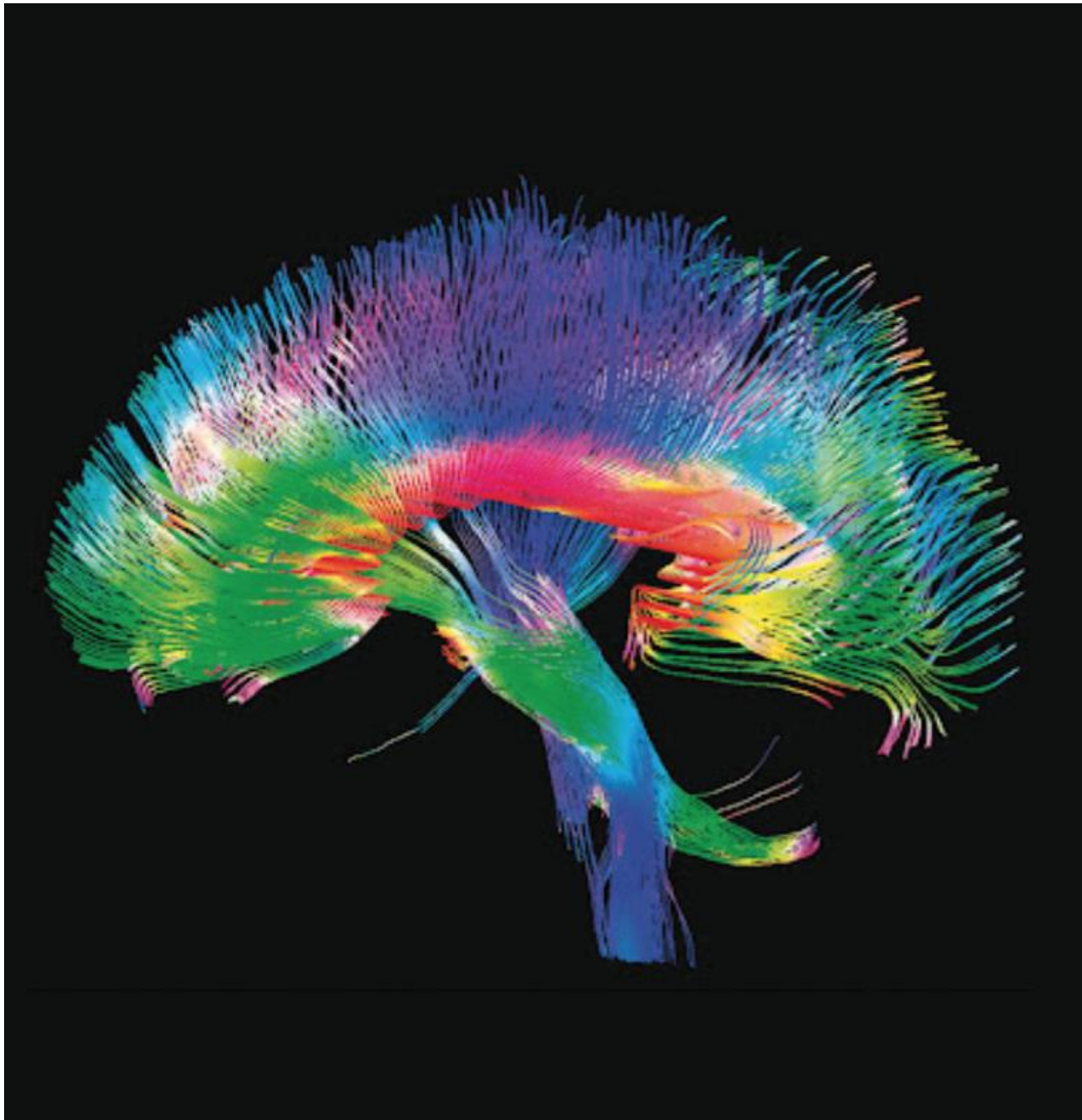

Forskning i korthet #11 – Spädbarns utveckling och behov av en trygg bas

FORTE:

Forskningsrådet för
hälsa, arbetsliv och välfärd

UPPSALA
UNIVERSITET

Arv *och* miljö

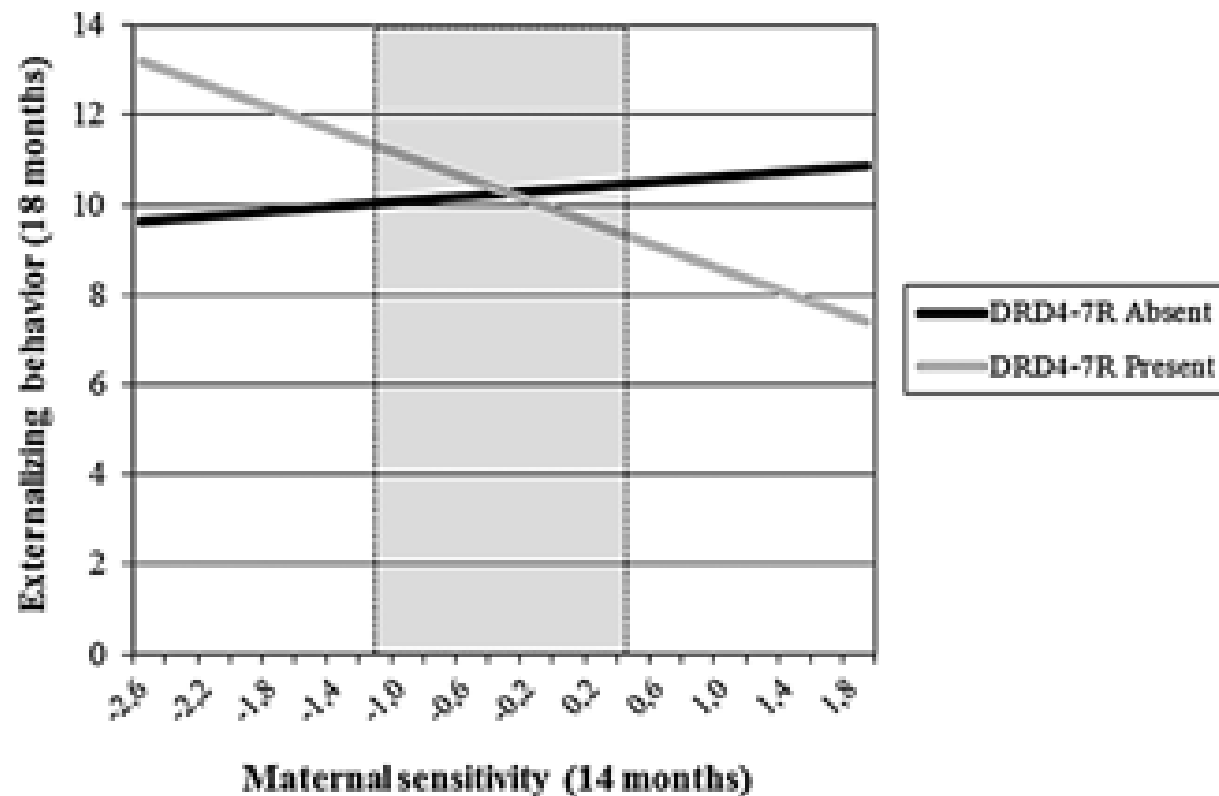

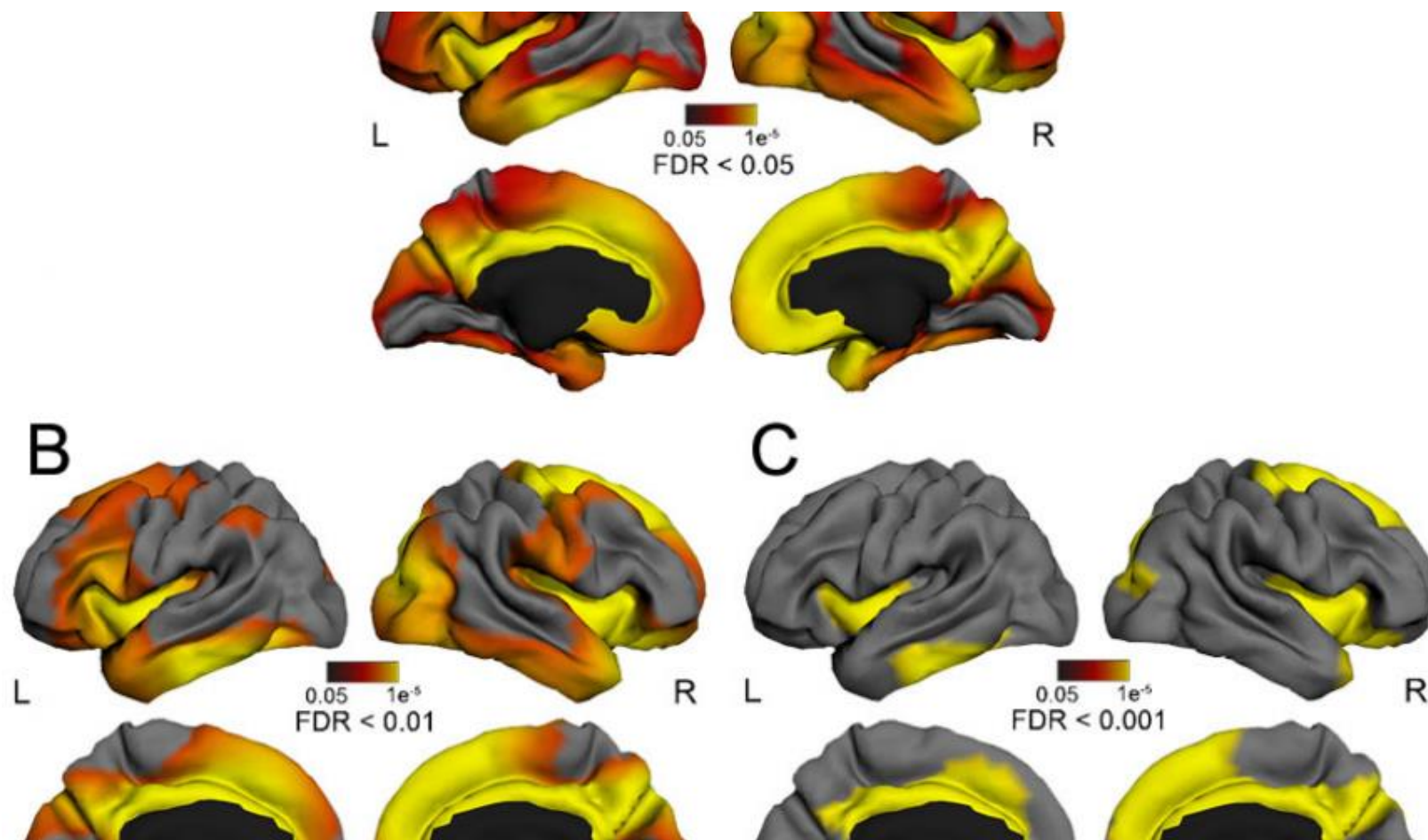
"Vi är vad våra gener upplever" - Beteendegenetik

Barn med vissa förändringar på DRD4-
genen (dopamin 4) är extra känsliga för
miljön (*differential susceptibility*)

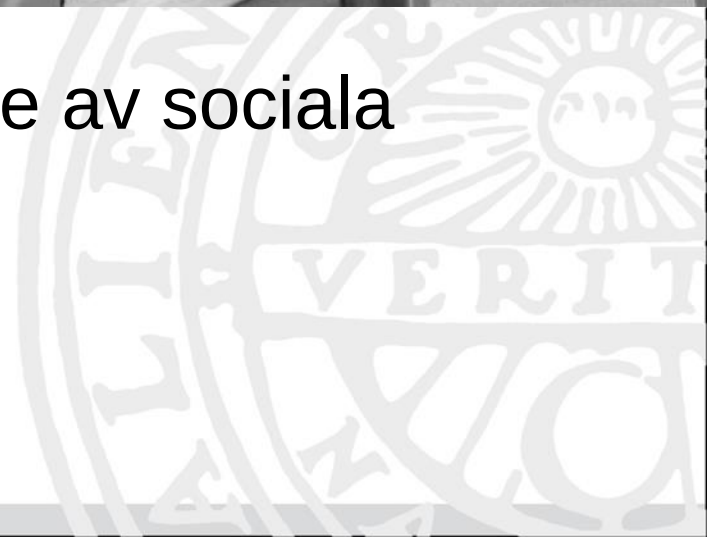

Hjärnans utveckling påverkas av barnfattigdom

Spädbarn som aktiva medskapare av sociala relationer – hur vet vi det?

Still face experiment

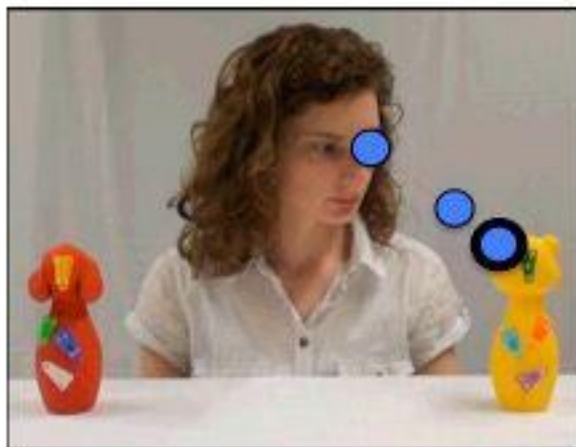
Vad kan spädbarn?

© Uppsala Universitet

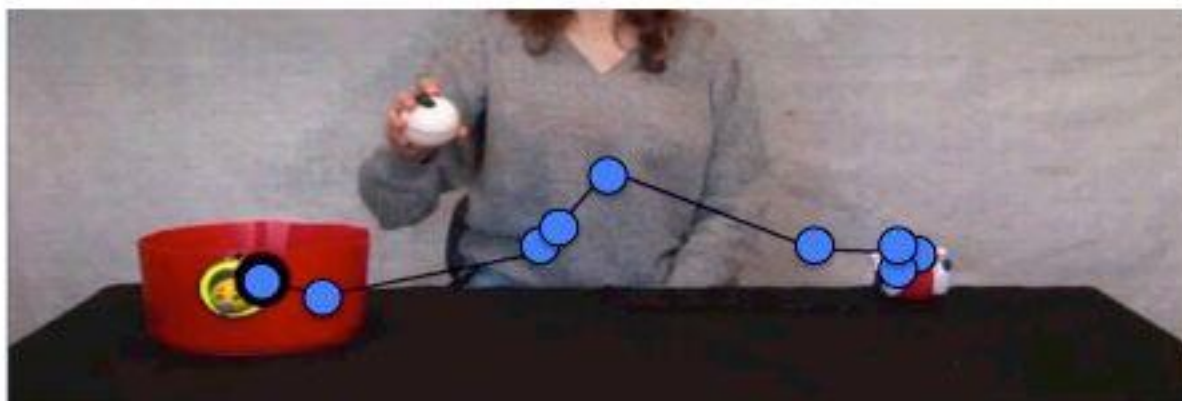

- Rikta sin uppmärksamhet
- "Räkna"
- Förutse andras handlingar
- Identifiera avvikelser från det förväntade
- Urskilja olika ansiktsuttryck
- Visa tidiga former av empati

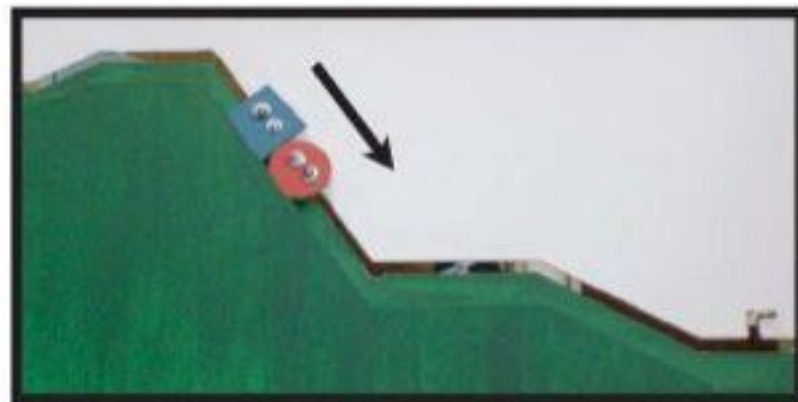
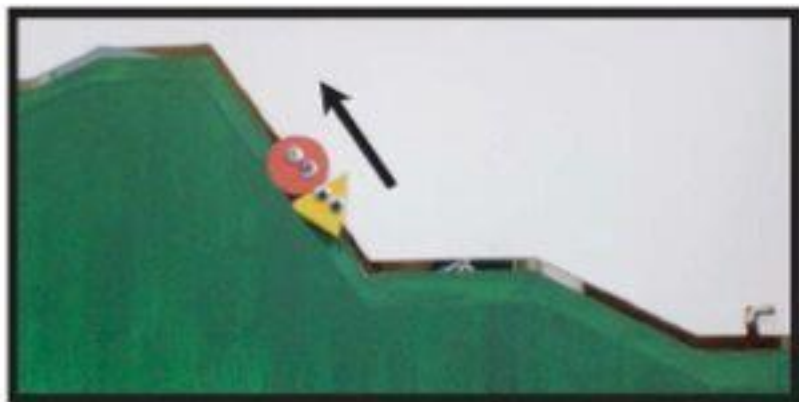
A

B

C

Delad föräldraledighet hänger ihop med förmågan att känna igen känslor hos båda könen

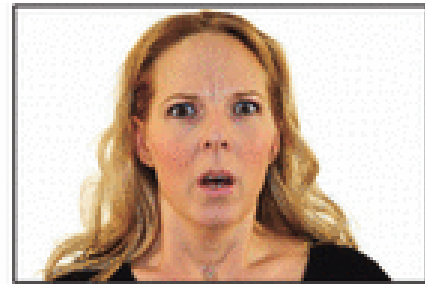
(a)

Neutral

Happy

Fearful

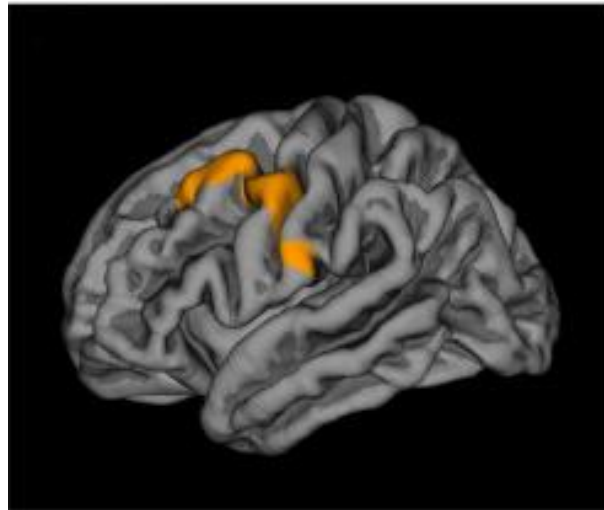

Use it or lose IT

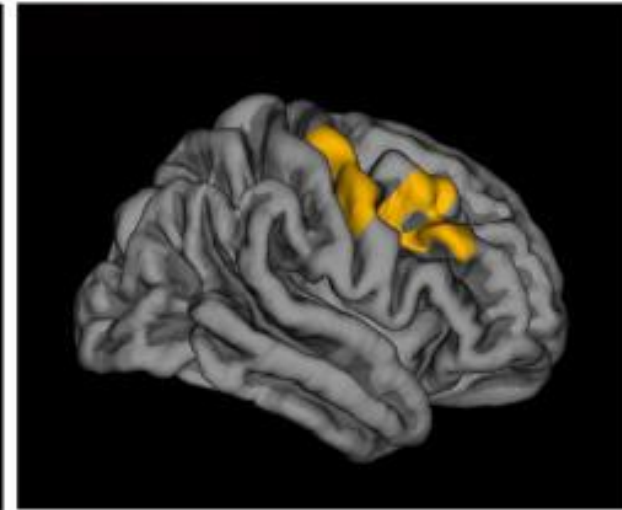

- Lyhörd omvårdnad påverkar hjärnans strukturella utveckling

Left Hemisphere

Right Hemisphere

Anknytning

- Trygg
- Otrygg
 - Undvikande
 - Ambivalent
- Des-organisierad

1. After a mother and infant have settled, a stranger enters and sits quietly on the free chair.

2. After an interval, the stranger starts talking with the mother and, after a while, starts to play with the child.

3. Then a little later, the mother gets up and leaves the room.

4. The stranger stays and tries to interact with the child.

5. After a period, the mother then re-enters. The stranger leaves.

6. After a further interval, the mother leaves again, leaving the child alone.

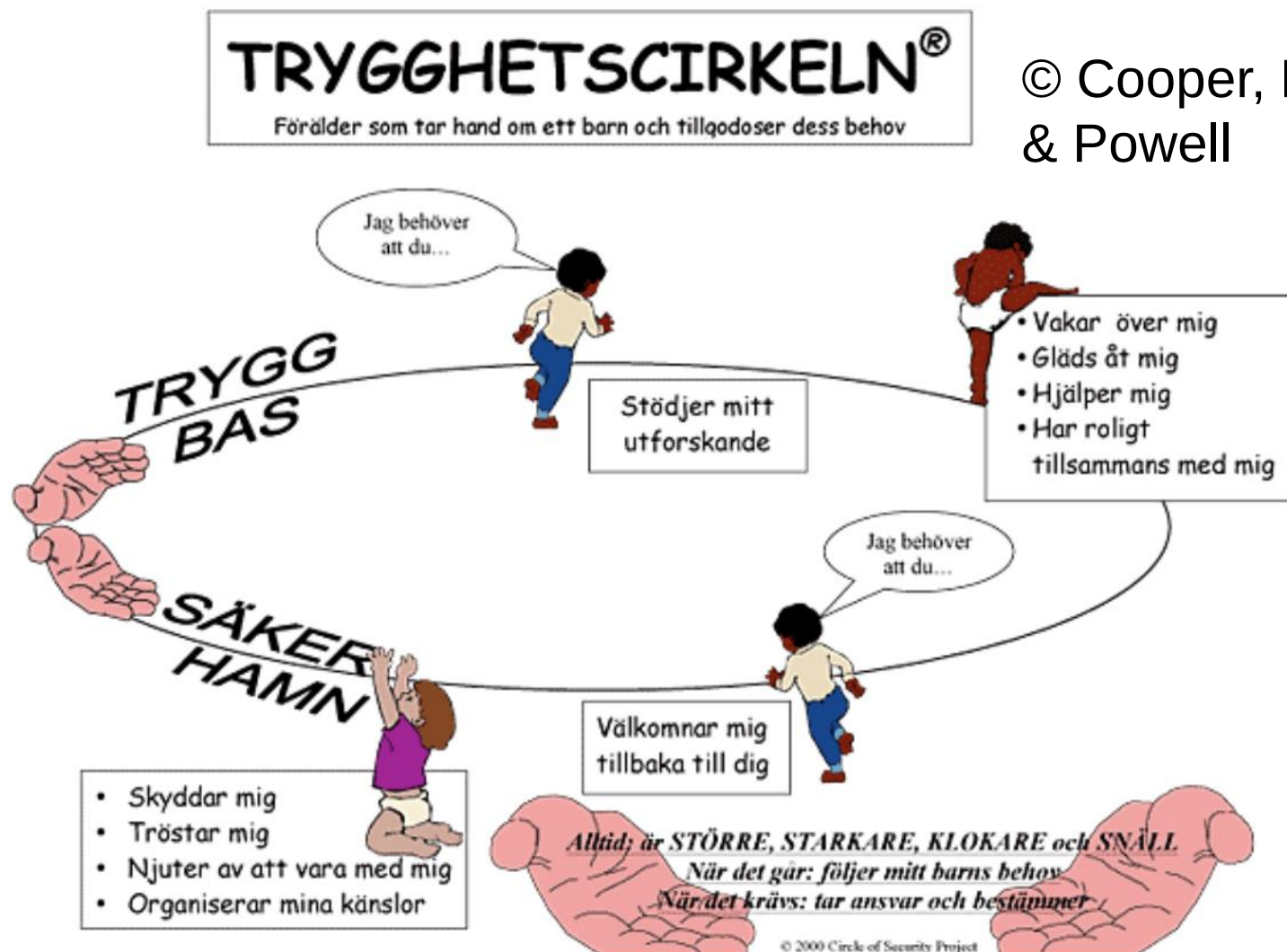

7. After a period, the stranger enters, offers comfort to the child if necessary, and tries to play with the child.

8. The mother returns, the stranger leaves, and the mother and child remain in the room for a few more minutes.

Ett sätt att beskriva balansen mellan utforskande och behovet av trygghet

© Cooper, Hoffman,
& Powell

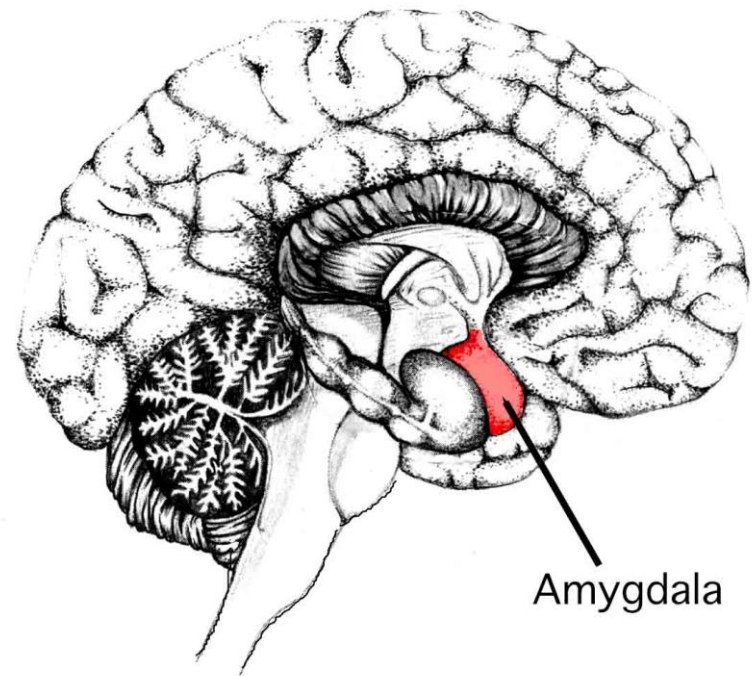
Otrygghet

- Fokus på överlevnad, mindre tid över för lärande

En vårdande relation påverkar hjärnans utveckling

- Mammans närvaro i djurmodeller påverkar gener i amygdala - reducerar "fear learning"
- MRI bilder på barn efter institutionsplacering visar mönster i hjärnan som tyder avvikande utveckling av amygdala

Kunskaps- luckor

- Barn i olika miljöer lever olika liv, och mer kunskap behövs kring hur det påverkar utvecklingen
- Vilka interventioner kan främja spädbarns utveckling?

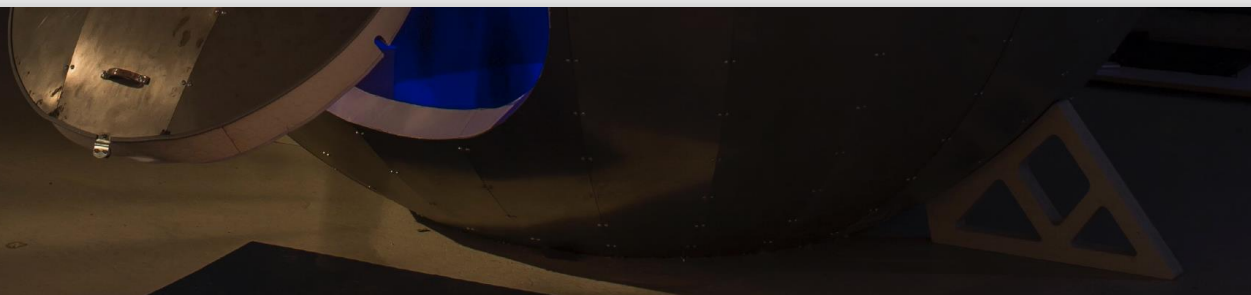
The background of the image features a child's face, partially obscured by several overlapping circular lenses or magnifying glasses. These lenses are positioned at various angles, creating a fragmented and multi-perspective view of the child's features. The child's face is the central focus, with their eyes and nose visible through the lenses. The overall composition suggests themes of perception, observation, and the complexity of understanding a child's inner world.

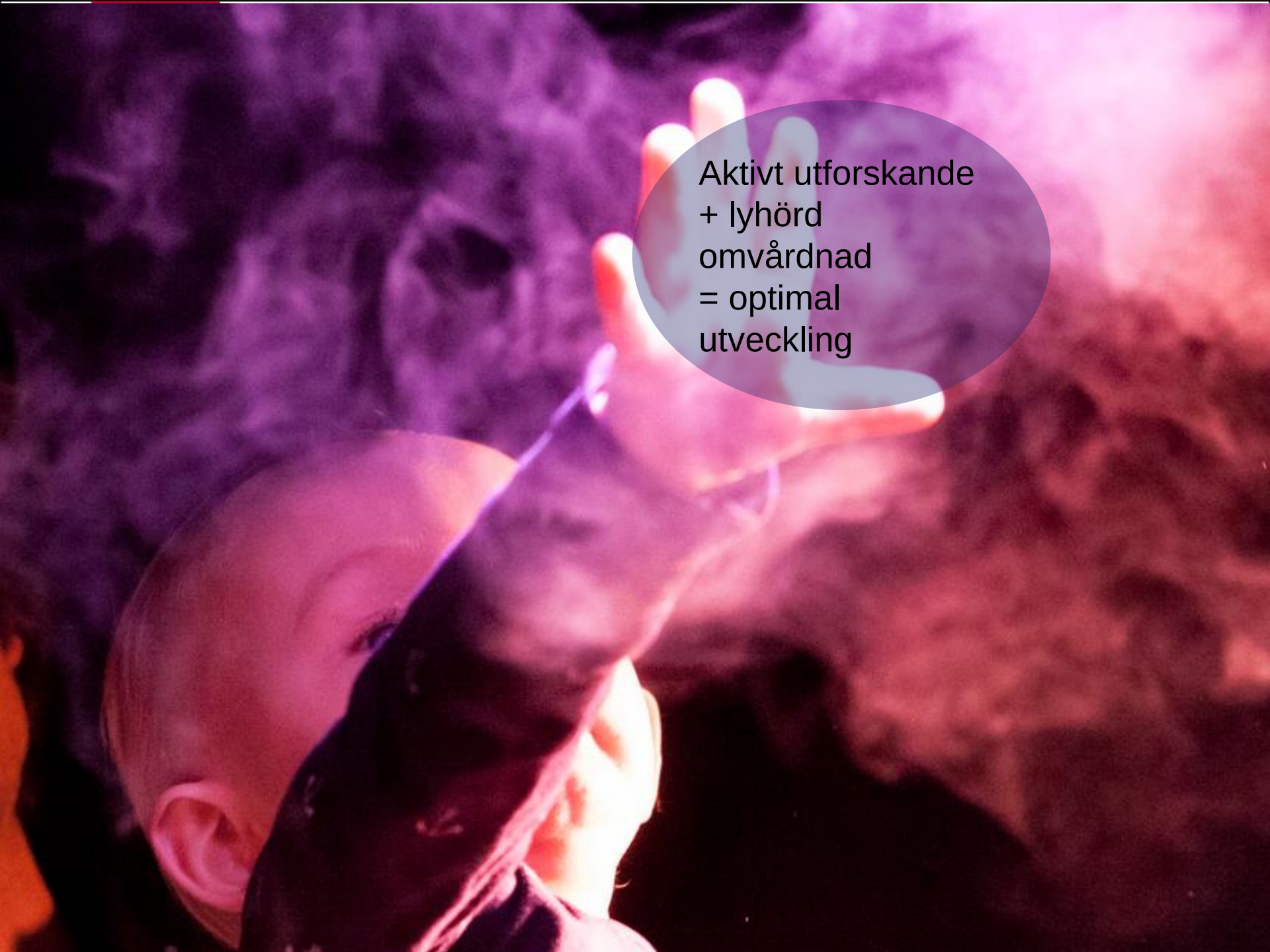
urSinnen

barn är
inte små
inuti

Konstutställning för spädbarn i Botaniska

Aktivt utforskande
+ lyhörd
omvårdnad
= optimal
utveckling

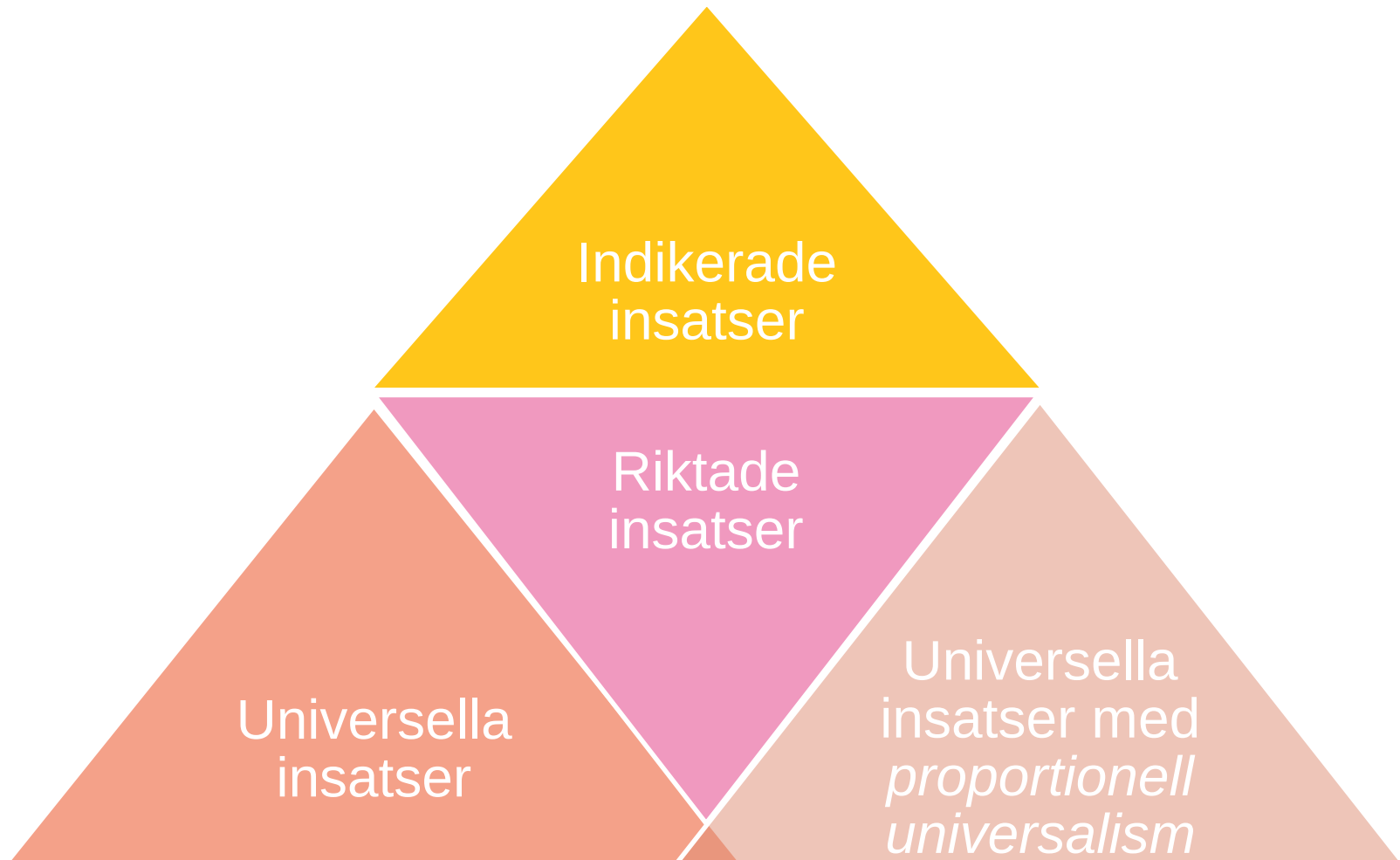
Anknytning i vardagen

Kvalitativt beskriva
ett barns strategi för
att se till att få vad
det behöver från
föräldern vid stress

Fokus på förälderns
förmåga till lyhörd
omvårdnad

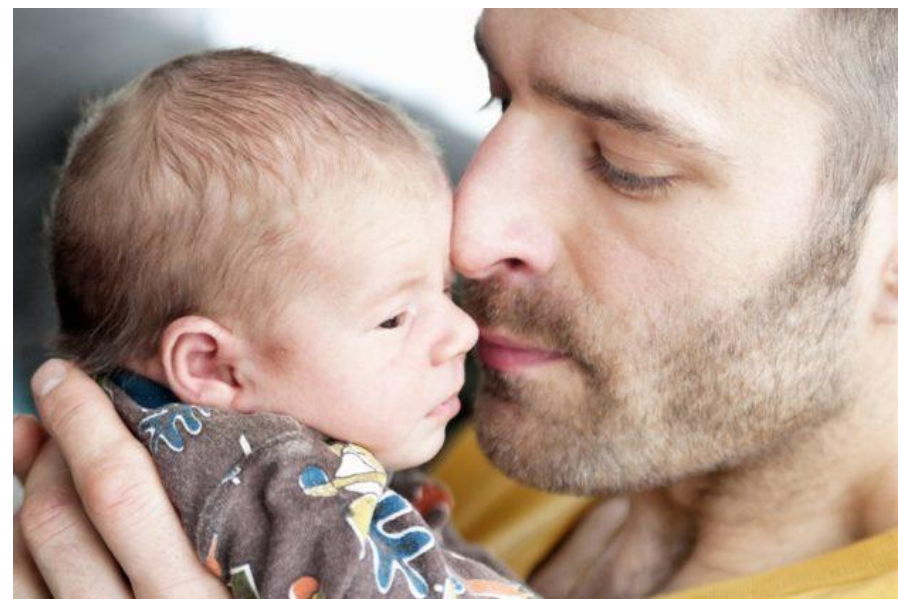
Vad påverkar föräldrars lyhörda omvårdnad?

Unversella insatser

Effektivt för pappors lyhördhet

- Hud-mot-hud kontakt minst 15 minuter under de första tre dagarna
- Videofeedback i samband med hembesök för att ge positiv feedback på pappors lyhörda beteende i samband med lek vid 5-6 månaders ålder

Riktade insatser - hembesöksprogram

- Minding the Baby (liknar Rinkeby-modellen avseende personal)
- UCLA Family Development Project
- Family TIES(tonårdsföräldrar)
- Miller Early Childhood Sustained Home Visiting Program (föräldrar med låg socioekonomisk status)
- Mother Infant Transaction Program (föräldrar till för tidigt födda barn)
- Mom Power - grupp
- The Volunteer Coach Support Program & The Social Baby – genomförda av kvinnor med egna barn

Riktade insatser

- Bärsele till mammor med låg socioekonomisk status (SES)
- Infant-Net – samspelsträning via internet för mödrar med låg SES
 - 10 sessioner kompletterade med online-coaching via mejl och telefonsamtal

Riktade insatser

VIPP

Nederlands / English

Trainings- & Onderzoekscentrum

Opvoeders

Voor wie?

Werkwijze

Onderzoek

Aanbieders

Faq

Contact

WAT DOEN WE?

LEES MEER

Indikerade insatser

- Anknytningsrelaterad problematik, negativt föräldrabeteende eller risk för våld/misshandel alternativt att barnet hade irriterbart temperament
- Attachment and Biobehavioural Catch-up (ABC)
- Child-Parent Psychotherapy (CPP)
- *Video-feedback Intervention to promote Positive Parenting (VIPPP)*

OBS – depression!

- Studier tyder på att **effektiv behandling** av mammans depression eller PTSD bör vara det primära innan man som add-on överväger samspelsbehandling
- Beakta särskilt risken för samtidig depression hos partnern!

Med risk för dålig stämning...

”Vår genomgång av det vetenskapliga underlaget för metoder som för närvarande används i Sverige visade att merparten av dem har **inget eller svagt** vetenskapligt stöd. Vägledande samspel (ICDP) och Trygghetscirkeln (COS-P) är särskilt populära, men har **bristande forskningsunderlag**.

Några randomiserade studier har studerat effekterna av Trygghetscirkeln med blandade resultat. En pågående dansk RCT kan dock bidra med kunskap om potentiella effekter.

För ICDP hittades inga relevanta (RCT) studier.”

UPPSALA
UNIVERSITET

En modell för evidens- informerad praktik

En sammanställning av Tim Moore, Centre
for Community Child Health, Melbourne,
Australien

Moore, T. Towards a Model of evidence-informed decision
making and service delivery. Working paper #5, May 2016.

Vad är *evidensinformerad* praktik?

1. Evidensbaserade program
2. Evidensbaserade processer
3. Klientens/patientens och vårdgivares värderingar

UPPSALA
UNIVERSITET

Evidensbaserade program

- Kunskap kommer från RCTn
- Systematiska sammanställningar visar ofta begränsad effekt som bäst med lite förklaringsvärde av variansen i utfall
- För komplexa problem är det oftast inte tillräckligt med en viss isolerad intervention
- Kunskap från evidensbaserade program kan vara en viktig, men i sig inte tillräcklig del i att utföra evidens-informerad praktik

Evidensbaserade processer

- Man tittar på *gemensamma nämnare* för effektiva interventioner när det gäller utförande och relationen klient/vårdgivare
 - Exempel: det är inte terapiinriktningen i sig utan särskilda aspekter av relationen mellan klient/terapeut samt bådas tro på metoden och sin egen förmåga som avgör utfall
 - RCT på psykiatrer som fick förskriva placebo eller imipramin (TCA) för depression

Evidensbaserade processer – Kännetecknen av ”effective help- giving”

- **Teknisk kvalité** – professionell kunskap, färdigheter och kompetens (det du kan)
- **Relationsarbete** – att lyssna aktivt, vara empatisk, ha *tilltro till* klientens förmågor och omgivningens möjligheter att hjälpa till

Kännetecken av "effective help-giving" forts.

- **Delaktighetsfrämjande** – att ge klienten val av mål och vilken metod som passar och involvera i beslut; flexibilitet och anpassning till familjens behov (t.ex akuta bekymmer först)
 - Exempel: familjecentrerat arbetssätt som har denna aspekt är mer effektiv
- **Kulturkompetens** – erkännande av identitet, respekt och en vilja att lyssna och lära av varandra. Gäller minoriteter, men även HBTQ

- '[T]he answer to working effectively with families in which there is concern that a child is being harmed, lies not in the whole-sale adoption or implementation of evidence-based manualised programs; rather, *such* programs **broader approach** that is underpinned by **an**eed to be implemented as part of a recognition of the importance of a long-term and supportive relationship.' (p. 59)

Vilket arbetssätt fungerar för de mest

Hur nöjd är du med din förmåga att ...

Inte alls nöjd

Mycket nöjd

... lägga tonvikten på föräldrarnas upplevelse av barnet och föräldraskapet?	1	2	3	4	5	6	7
... prioritera föräldrarnas egna frågor?	1	2	3	4	5	6	7
... uppmärksamma samspel mellan föräldrar och barn/föräldrar emellan?	1	2	3	4	5	6	7
... lyfta mammans betydelse för barnet?	1	2	3	4	5	6	7
... lyfta pappans/den andra förälderns betydelse för barnet?	1	2	3	4	5	6	7
... lyfta föräldrarnas kompetenser/styrkor?	1	2	3	4	5	6	7
... vara öppen för familjens egen situation (kultur och kontext)?	1	2	3	4	5	6	7
... identifiera familjens behov av extra stöd?	1	2	3	4	5	6	7
... få till ett samarbete med din kollega/partner?	1	2	3	4	5	6	7
... förhålla dig till Utökade hembesöksmodellen?	1	2	3	4	5	6	7

Det är viktigt med både process och innehåll

- "To ensure that evidence-based strategies are delivered consistently and rigorously, *measures of program fidelity* should be regularly used"
- Evidensbaserat innehåll från program och rätt process = lyckad intervention
 - Exempel: utökat hembesöksprogram utan effekt, men med mycket uppskattad relation

Klientens/patientens och vårdgivares värderingar

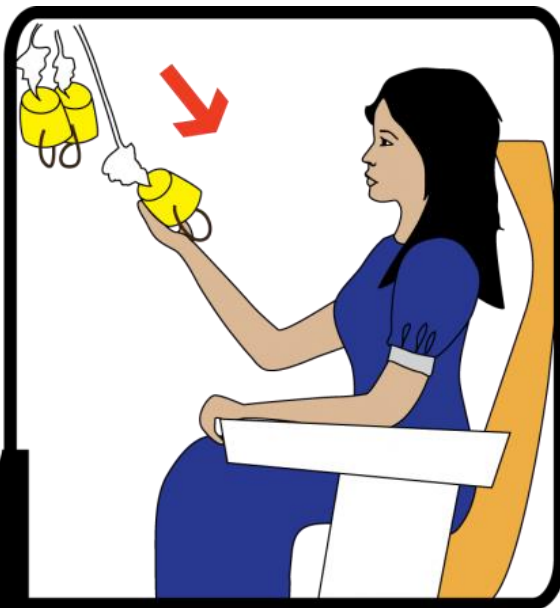
- Värdebaserad vård
- I verklig partnerskap måste hänsyn tas till både patientens och vårdgivares värderingar
- Först fokus på utfall, snarare än vägen dit
- Om man inte fokuserar på det som är viktigt för klienten/patienten blir vården mindre effektiv

UPPSALA
UNIVERSITET

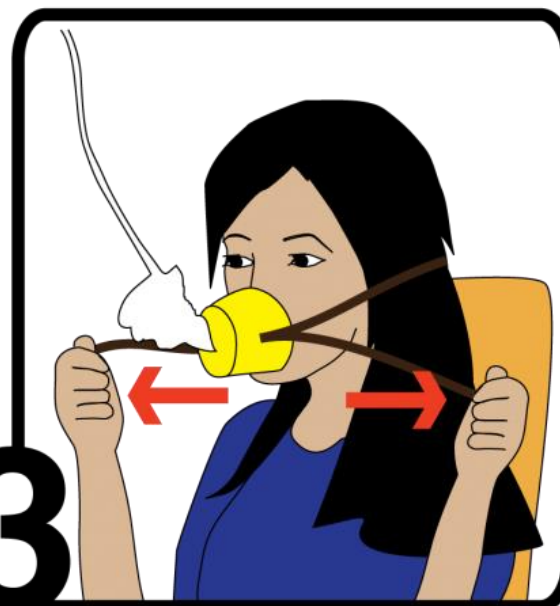
1

2

3

4

